

نقش آموزش بیمه در دانشگاهها و مدارس عالی^(۱)

نوشته جی - اف - آترویل
ترجمه محمدجعفر خزامی^(۲)

چکیده

پیشرفت صنعت و تکنولوژی و به تبع آن رشد خدماتی چون بیمه و بانکداری و امور بازرگانی، سازمانهای دست اندرکار را ملزم به قبول شرایط جدید و انطباق با تغییرات جدید خواهد کرد. برای اداره کردن مؤسسه موفق بیمه علاوه برداشتن دانش عمیق و اساسی از فنون بیمه و حساب احتمالات، اطلاعاتی از اوضاع مالی و بازاریابی و کارکنانی با مهارتهای بالا نیازمند است که دانشگاهها و مدارس عالی اداری و بازرگانی آموزش می دهند. واضح است که برنامه های آموزشی بیمه با حمایت قوی صنعت بیمه حالتی زنده و پویا به خود خواهد گرفت که این مقاله به نقش آموزش آکادمیک بیمه در پیشرفت این صنعت پرداخته است.

۱. دانش حرفه ای در بیمه

در سالهای اخیر، الگوهای آموزش و کارآموزی در صنعت بیمه تغییرات چشمگیری یافته است، چون مدیران و آموزش دهندگان دریافته اند که یکی از نیازهای اساسی آینده این صنعت، افزایش دانش و مهارت فنی کسانی است که انتظار می رود امور این حرفه را

۱. J.F. Outreville. این مقاله را در کنفرانس تجارت و توسعه وابسته به سازمان ملل متحد (آنکتاد) که تحت

عنوان توسعه منابع انسانی در زمینه بیمه، به سال ۱۹۹۱ در ژنو برگزار شد ارائه کرد.

۲. کارشناس مدیریت آموزش و انتشارات بیمه مرکزی ایران.

به نحوی رضایت بخش و معقولانه اداره کنند.

کارآموزی البته آمیزه‌ای از تجربه هدایت شده، آموزش مشخص مهارتهای عمومی و خاص و نیز آموزشهای آکادمیک مربوط است. داشتن دانشی اساسی از اصول و عملیات بیمه و در کنار آن شناخت محیط اقتصادی و اجتماعی و حقوقی و تکنولوژیکی، چارچوبی فراهم می‌آورد که به مدد آن می‌توان روند کنونی این صنعت خدماتی را به پیش برد.

نیاز به داشتن کارکنانی با صلاحیت، به تاکید روزافزون بر آموزش منجر شده است. ارتباط میان آموزش آکادمیک عمومی و دانش حرفه‌ای، هم برای اداره امور این صنعت ضروری است و هم برای اعتبار و مقبولیت آن در نزد عامه مردم.

الف. تصور مردم از بیمه

تصورى که عامه مردم از بیمه، این شاخه از فعالیتهای اقتصادی در ذهن دارند درست و دقیق و رسا نیست. کوششهای بسیاری برای تصحیح این پندار در مورد صنعت بیمه صورت گرفته، اما نتایج چندانی نداشته است و صنعت بیمه را همچنان حرفه‌ای می‌دانند که با اخبار بد همراه است. همچنین نگرش منفی دانشجویان در مورد حرفه بیمه نیز پدیده‌ای است که طی مطالعات بسیار به اثبات رسیده است. به نظر می‌رسد که یکی از ویژگیهای جوامع مدرن تفاوت اعتبار و وجهه حرفه‌هاست. مطالعات انجام گرفته در ایالات متحده و کانادا نشان داده است که دانشجویان اعتبار و وجهه اندکی برای حرفه بیمه قایلند. به همین منوال دیدگاهی که عامه مردم در بیشتر کشورهای جهان از بیمه دارند نیز رضایت بخش نیست. مسلماً یکی از دلایل اساسی چنین وضعیتی، درک ناقص از اهمیت واقعی بیمه و نقش آن در مدیریت ریسک است.

ب. آموزش مدیریت

بسیاری از مردم با اطلاعات اندکی از زمینه‌های اقتصادی و حقوقی و اجتماعی صنعت بیمه وارد این کار می‌شوند. به همین دلیل بسیاری از بیمه‌گران برای کارکنان جدیدشان برنامه‌های خاص و کارآموزی بیمه تدارک می‌بینند که معمولاً نیز کوتاه مدت و کاربردی است. برای اداره کردن یک سازمان موفق بیمه علاوه برداشتن دانشی عمیق و اساسی از فنون بیمه و حساب احتمالات، اطلاعاتی از اوضاع مالی و بازاریابی و داشتن امکانات تکنولوژیکی ضروری است. در آخر (و البته با همان اهمیت) کسب مهارتهای مدیریتی که مدیران را در ایجاد محیطی توانا می‌کند که بهترین افراد با بهترین کارایی در این حرفه

به کار گرفته شوند.

تحصیل در رشته مدیریت، به دانشجویان، دانش و مهارت‌های بنیادی یا پیشرفته‌ای انتقال می‌دهد که برای مشاغل مدیریتی بسیار متنوعی در بافتهای سازمانی گوناگون لازم است (آموزش مدیریت به حل مشکلات یک شغل خاص یا یک واحد سازمانی خاص محدود نمی‌شود).

۲. آموزش علوم بیمه در مدارس عالی و دانشگاهها

نقش مدارس عالی و دانشگاهها در ارتقای آموزش بیمه چه باید باشد؟

صنعت بیمه به کارکنانی با مهارت‌های فنی بالا نیازمند است که دانشگاهها و مدارس عالی (مدارس علوم اداری یا دانشکده‌های علوم بازرگانی) می‌پروراندند؛ واضح است که برنامه مدارس علوم اداری به نحوی است که به آموزش ماهیت ریسک و چگونگی کار صنعت بیمه به جامعه کمک کند. پیشرفتهای اخیر مؤسسات آموزشی امریکای شمالی پرسشهای بسیاری در مورد چگونگی تحصیلات دانشگاهی بیمه و مسیر آینده آن مطرح کرده است. به ویژه که چند دانشگاه در ایالات متحده دوره‌های آموزش بیمه خود را به شدت محدود و یا کاملاً حذف یا حتی عنوان کرده‌اند که بیمه، حیطة دانشگاهی، مناسبی برای تحقیقات علوم اداری و تجاری نیست. برای فهم اهمیت آموزش بیمه سؤال را چنین مطرح می‌کنیم که عوامل اصلی اثر بخشی آموزش بیمه کدام‌اند؟

الف. حمایت صنعت بیمه

واضح است که برنامه‌های آموزش بیمه با حمایت قوی صنعت بیمه حالتی زنده و پویا به خود خواهد گرفت. گزارش مدارس و دانشگاهها حاکی از آن است که سرمایه‌گذاری برای تحقیقات دانشگاهی، کرسیهای استادی و کمک هزینه تحصیلی دانشجویان برای موفقیت این برنامه‌ها حیاتی است. اگر دانشجویان خیال کنند که بیمه رشته‌ای جالب و جذاب و ثمر بخش نیست، آن گاه صنعت بیمه باید در مورد نقش و اهمیت خدمات بیمه‌ای در سیستم تولید مدرن و نیز پتانسیل شغلی که این حرفه به شاغلانش می‌بخشد، اطلاعات بیشتری به آنان عرضه کند.

ب. آموزش مدیریت ریسک

عامل اصلی دیگر، برنامه آموزشی است. آموزش و تدریس بانکداری امروزه حتی در کشورهای در حال توسعه نیز کرسی دانشگاهی به دست آورده است. این به دلیل ماهیت

عمومی آموزش بانکداری است که در تمام دنیا خواهان دارد. امروزه دیگر رویکرد شاخه‌ای کم کم به کناری گذارده می‌شود و حرکت به سوی تأکید بیشتر بر مفاهیم عمومی است، به علاوه ماهیت قاعده‌مند نظامهای اقتصادی مدرن و پیچیدگی روزافزون تحولات تکنولوژیکی، فهم هر چه عمیق‌تر این رشته را برای کنترل آسیب پذیری و پیچیدگی روزافزون این نظامها ضروری می‌کند. بنابراین موضوع ریسک و مدیریت آسیب پذیری و عدم قطعیت، تلویحاتی برای اقتصاد خدمات دارد که نکته اصلی به شمار می‌آید.

راه حل عقلایی، دیگر اجتناب از ریسک و حذف عدم قطعیت نیست بلکه کنترل ریسک و تقلیل عدم قطعیت تا حد قابل قبول در هر موقعیتی است. جهت‌گیری‌ها از رویکردی توصیفی و شاخه شاخه‌ای دور شده و به تأکید بیشتر بر مفاهیم ریسک، مدیریت ریسک و برنامه‌ریزی مالی که عناصر کاربردی در صنعت بیمه هستند معطوف گردیده است.

۳. بررسی آموزش بیمه در مدارس عالی و دانشگاههای کشورهای در حال توسعه

آموزش بیمه در مدارس عالی و دانشگاههای ایالات متحده به چند دلیل قوت و گستردگی خاصی دارد. و یکی از مهم‌ترین دلایل بنیاد آموزش بیمه است که از پژوهشها و مطالعات در سطح دکترا در زمینه بیمه حمایت می‌کند. بررسیهایی در امریکا از سال ۱۹۲۷ تاکنون انجام گرفته که آخرین آنها را بنیاد هوبز در سال ۱۹۷۹ انجام داد. تحقیقات مشابهی در سال ۱۹۸۱ در کانادا و در سالهای ۱۹۷۶ و ۱۹۸۱ در اروپا انجام گرفته است. این تحقیقات تأثیر دوره‌های آموزش بیمه بر مدارس عالی را روشن می‌کند. اخیراً مرکز بیمه در دانشگاه در یک (Drake) تحقیقی انتشار داد که نشان می‌دهد تعداد مدارس عالی و دانشگاههایی که رشته‌های بیمه را ارائه می‌کنند از سال ۱۹۷۶ تا ۱۹۸۸ اندکی بیشتر شده است. اما در همین دوره شماری از برنامه‌های آموزشی نیز به علت کم بودن ثبت نام دانشجو، کم کردن هزینه‌های دانشگاهی و حمایت اندک صنعت بیمه از آنها تعطیل شده است.

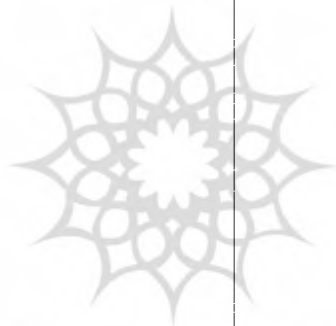
اخیراً دبیرخانه آنکتاد (UNCTAD) یک بررسی در خلال سالهای ۱۹۸۷ و ۱۹۸۸ انجام داده تا اطلاعاتی به دست آورد مبنی بر این که آیا موضوعات مرتبط با بیمه تدریس

می‌شوند یا نه و دیگر این که ارائه آموزش ریسک و بیمه با چه مشکلاتی رو به روست؟ تعدادی نامه و پرسشنامه به ۲۱۰ مدرسه عالی و دانشگاه ۹۰ کشور در حال توسعه ارسال شد. اطلاعات دیگر نیز از ۴۵ مؤسسه بیمه در کشورهای در حال توسعه در خواست شد. تنها ۶۵ مؤسسه به نامه‌ها پاسخ دادند (۳۱ درصد). مشکلات عمده ایجاد دوره‌های آموزشی ریسک و بیمه به گفته این مؤسسات عبارت بود از فقدان منابع مالی (۷۵ درصد) و فقدان استادان برجسته بیمه (۶۱ درصد).

در برخی از کشورهای در حال توسعه کوششهایی صورت گرفته تا دروس بیمه را در دانشگاهها و مدارس عالی رایج کنند. برای مثال، در هند کمیسیون بورس‌های دانشگاهها تصویب کرده است که بیمه درس اصلی برای دوره لیسانس بازرگانی یا لیسانس علوم اداری محسوب شود. کتابهای درسی و دوره‌های مطالعاتی این رشته‌ها براساس دوره‌هایی است که این مؤسسه حرفه‌ای منتشر کرده است.

در مالزی و فیلیپین نیز همکاریهای مشابهی میان صنعت بیمه و دانشگاهها وجود دارد و برنامه‌های مشترکی بنیاد نهاده شده است. اطلاعات کاملی در دست نیست اما چنین برنامه‌هایی ظاهراً در کشورهای دیگر نیز آغاز شده است.

در کل، موضوع بیمه مناسب مطالعات و تحقیقات دانشگاهی است. از این رو دانشگاهها باید با مؤسسات حرفه‌ای بیمه، چه در کشور خود و چه با همکاری مؤسسات کشورهای دیگر، ارتباط برقرار کنند. ترویج و اشاعه پژوهش هیچ‌گونه محدودیت و مانعی را، چه سیاسی و چه جغرافیایی به رسمیت نمی‌شناسد. هر چند تاکنون آموزش بیمه جایگاه واقعی خود را در الگوی آموزشی دبیرستانها و مدارس عالی و دانشگاهها نیافته اما زیر ساخت‌ها و تسهیلات لازم برای پیشرفت آموزش بیمه موجود است.

پروشکاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی